

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол засідання Вченої ради
комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
від 26 квітня 2022 р. № 7

Введено в дію 26 квітня 2022 р.
Наказ ректора
Хортицької національної академії
від 26 квітня 2022 року № 80/од

**ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ПСИХОЛОГІЇ**

для здобуття другого (магістерського) освітнього рівня
галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальності **053 Психологія**
освітньої програми «Реабілітаційна психологія»
для вступників на основі першого (бакалаврського) рівня,
освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст», другого (магістерського) рівня

Запоріжжя
2022

Укладачі:

Панов М.С., доктор психологічних наук, доцент;

Дергач М.А., доктор педагогічних наук, доцент;

Турубарова А.В., кандидат психологічних наук, доцент;

Кетлер-Митницька Т.С., кандидат психологічних наук.

Рецензент:

Бочелюк В. Й., доктор психологічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи та психології Національного університету «Запорізька політехніка»

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
Розділ I. Зміст програм навчальних дисциплін, питання з яких увійшли до фахового випробування.....	6
Розділ II. Орієнтовний перелік практичних завдань до фахового випробування.....	15
Розділ III. Критерії оцінювання знань, умінь і навичок.....	17
Розділ V. Список рекомендованої літератури з навчальних дисциплін.....	20

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фахове випробування проводиться при вступі для здобуття другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 053 Психологія на базі здобутого ступеня вищої освіти бакалавра (спеціаліста) з метою встановлення фактичного рівня компетентностей майбутніх фахівців та його відповідності вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

Програма фахового випробування ставить за мету забезпечити єдність вимог щодо змісту та критеріїв оцінювання знань і практичних умінь абітурієнтів, визначення рівня узагальнення та систематизації їх знань з вивчених навчальних дисциплін.

Основними завданнями програми є: окреслення найважливіших проблем з історії її становлення та сучасної системи психологічних знань; розкриття типових психічних процесів і станів, їх змісту та функціонування; розкриття змісту основних понять педагогічної психології; визначення психологічних особливостей педагогічної діяльності; висвітлення специфіки психічного розвитку людини на різних етапах онтогенезу; засвоєння уявлення про зміст та етичні принципи психодіагностичної діяльності в галузі психології; ознайомлення з методами психодіагностики та вимогами до їх використання та практикою застосування в галузі психології.

Програма фахового випробування містить комплекс питань навчальних дисциплін: «Загальна психологія», «Педагогічна психологія», «Вікова психологія», «Психодіагностика».

При складанні фахового випробування абітурієнти повинні показати: правильність трактування категоріально-понятійного апарату загальної психології; основні закономірності особистісного та інтелектуального розвитку індивіда під впливом навчання та виховання; психологічні характеристики навчально-педагогічної взаємодії та спілкування; диференціювати основні поняття вікової та педагогічної психології; вміння визначати особливості пізнавального, особистісного та соціального розвитку людини на різних етапах онтогенезу; вміння розрізняти психодіагностичний інструментарій за його призначенням.

Фахове випробування проводиться у формі усного екзамену.

До комплексу фахового випробування зі спеціальності 053 Психологія освітньої програми Реабілітаційна психологія входять 30 білетів. Кожний білет включає три питання: перше – питання із загальної психології, друге – з питань вікової та педагогічної психології, третє – завдання практичного характеру.

Практичні завдання носять прикладний характер та направлені на виявлення рівня вмінь та навичок у поєднанні з теоретичними знаннями, з демонстрацією

прийомів роботи в різних видах психологічної діяльності, розкривають потенційні творчі можливості абітурієнтів.

Критерії оцінювання знань абітурієнтів на фаховому випробуванні визначаються за шкалою ЄКТС.

РОЗДІЛ І

ЗМІСТ ПРОГРАМ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН, ПИТАННЯ З ЯКИХ УВІЙШЛИ ДО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

Зміст робочої програми з навчальної дисципліни «Загальна психологія»

Тема 1. Психологія як наука

Психологія як наука та навчальна дисципліна. Огляд історії виникнення та становлення психології. Зміст міфологічного, філософського і наукового етапів розвитку психології. Предмет та завдання психології на сучасному етапі розвитку суспільства. Джерела психологічних знань. Поняття про побутову та наукову психологію. Сучасна система психологічних знань, предмети вивчення теоретичних та практичних галузей психології. Місце психології в системі наук.

Тема 2. Свідомість

Поняття свідомості, диференціація понять психіки та свідомості. Зміст ідеалістичного та матеріалістичного тлумачення поняття «свідомість». Пізнавальна, регулятивна, рефлексивна, прогностична, комунікативна, креативна функції свідомості. Структура свідомості, її релятивний характер. Зміст та вияви компонентів свідомості – знань, цілеспрямованості діяльності, ставлень, самосвідомості. Рівні вияву психіки людини. Диференціація свідомих та неусвідомлюваних аспектів психіки людини. Філогенетичні та онтогенетичні фактори формування свідомості.

Тема 3. Філософські та фізіологічні питання психології

Основні філософські питання в контексті їх психологічного тлумачення. Ідеалізм та матеріалізм про походження психіки та матерії. Проблема можливості та адекватності пізнання людиною світу та себе. Суть теорії психічного відображення. Особливості психічного відображення людини. Фізіологічні основи психічної діяльності. ВНД як основа функціонування психіки.

Тема 4. Психологічне дослідження

Поняття про психологічне дослідження, його функції та принципи здійснення. Характеристика етапів процесу психологічного дослідження. Співвідношення понять «методологія», «метод», «методика». Класифікація методів психологічного дослідження.

Тема 5. Відчуття

Поняття про чуттєвий рівень пізнання людиною дійсності. Відчуття як базовий пізнавальний процес. Зміст пізнавальної, орієнтувальної й захисної функцій відчуттів. Поняття сенсорної депривації. Робота аналізаторів – фізіологічна основа відчуттів. Класифікація видів відчуттів і їх характеристика.

Явище взаємодії відчуттів. Основні сенсорні властивості людини.

Тема 6. Сприймання

Поняття про сприймання, його значення та фізіологічна основа. Характеристика видів сприймання. Аналіз основних властивостей сприймання. Проблема адекватності сприймання людиною навколишньої дійсності. Роль сприймання у пізнанні людиною дійсності.

Тема 7. Увага

Поняття про психічні стани, їх ознаки. Увага як стан свідомості, її функції та фізіологічні основи. Види уваги за спрямованістю та активністю свідомості. Статичні та динамічні властивості уваги. Проблема неуважності, її причини та способи подолання.

Тема 8. Пам'ять

Поняття про пам'ять як пізнавальний процес, її роль в психічній діяльності людини. Наукові підходи до визначення механізмів роботи пам'яті – психологічні та фізіологічні теорії мнемічної діяльності. Класифікація видів пам'яті за об'єктом, тривалістю збереження матеріалу, активністю свідомості. Процеси пам'яті, їх функції та механізми роботи. Мнемічні якості людини.

Тема 9. Мислення

Поняття про раціональний рівень пізнання. Мислення як пізнавальний процес, його специфіка та функції. Опосередкований та узагальнений характер розумової діяльності людини. Фізіологічні основи мислення. Поняття про види, форми та операції мислення. Характеристика простих та складних операцій мислення людини. Види мислення: альтернативні класифікації. Поняття про вербальні та невербальні форми мислення, їх зміст. Індивідуальні розумові якості людини. Поняття про інтелект. Роль мислення в інтелектуальній діяльності людини.

Тема 10. Мовлення

Поняття про мову та мовлення як психологічні категорії. Функції мови та мовлення в психічній діяльності людини. Види мовлення та їх характеристика. Розвиток мовлення в процесі формування особистості.

Тема 11. Уява

Поняття про уяву як специфічний пізнавальний процес, її функції. Види уяви та їх характеристика. Механізми створення нових образів уявою. Роль уяви в творчій діяльності людини.

Тема 12. Емоції та почуття

Поняття про афективну сферу психіки, її функції для особистості. Позитивні та негативні наслідки дії афективного простору особистості. Взаємозв'язок афективної сфери з іншими проявами психіки людини. Емоції та почуття, їх диференціація. Фізіологічні основи переживання емоцій та почуттів, їх

вісцеральні та експресивні прояви. Види емоцій та почуттів: альтернативні класифікації. Характеристика типових емоційних станів людини. Поняття афективної культури особистості, її виховання.

Тема 13. Воля

Поняття про волю як психологічну категорію, її функції в психічній діяльності людини. Філософські та фізіологічні основи вольової регуляції. Аналіз вольових дій. Вольові якості особистості.

Тема 14. Особистість

Диференціація та співвідношення понять «індивід», «особистість», «індивідуальність». Альтернативні підходи до тлумачення поняття особистості у психології. Психологічна структура особистості, її релятивізм та функціональне призначення. Зміст структури особистості за А.В. Петровським та К.К. Платоновим. Аналіз факторів формування особистості в онтогенезі. Особистість як суб'єкт та об'єкт соціальної взаємодії. Поняття про соціальні ролі особистості, характеристика їх ознак та видів.

Тема 15. Самосвідомість особистості

Поняття про самосвідомість. Функції самосвідомості в психічній діяльності людини. Структура самосвідомості. Образ «Я» – центральний компонент структури самосвідомості, його зміст та вияви. Рефлексія як механізм самоусвідомлення та самоаналізу. Самооцінка, її види та механізми формування. Проблема впливу самооцінки на психічне здоров'я особистості. Поняття про рівень домагань. Психологічний захист, його зміст та призначення. Робота конструктивних та деструктивних механізмів психологічного захисту.

Тема 16. Діяльність

Поняття про діяльність, її функції та фізіологічні основи. Психологічна структура діяльності. Аналіз базових психологічних результатів діяльності. Основні онтогенетичні види діяльності людини.

Тема 17. Темперамент і характер

Поняття про темперамент як індивідуальну психічну властивість людини. Проблема типології темпераментів. Властивості темпераменту. Проблема корекції проявів темпераменту людини.

Поняття про характер як психічну властивість особистості. Огляд історії розвитку характерологічних вчень. Фізіологічні основи формування та вияву характеру. Місце характеру в загальній структурі особистості, його зв'язок з темпераментом. Структура рис характеру. Проблема співвідношення індивідуального та типового у характері. Поняття акцентуації рис характеру. Механізми формування характеру в онтогенезі. Поняття національного характеру.

Тема 18. Здібності

Поняття про здібності, їх природу. Види здібностей та їх характеристика. Кількісний та якісний вияв здібностей. Рівні розвитку здібностей. Проблема виявлення й розвитку здібностей.

Зміст робочої програми з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія»

Тема 1. Предмет та методи педагогічної психології

Принципи академічної доброчесності в освітній діяльності. Предмет та задачі педагогічної психології. Виникнення та розвиток педагогічної психології. Методологічні основи педагогічної психології. Методи педагогічної психології та їх використання в управлінні навчально-виховного процесом.

Тема 2. Психологічні засади педагогічного процесу

Завдання психологічного забезпечення педагогічного процесу. Загальні проблеми педагогічної психології.

Тема 3. Психологія навчання

Поняття про навчання та його психологічні механізми. Основні характеристики навчальної діяльності. Управління процесом навчання.

Тема 4. Психологічні особливості сучасних типів навчання

Психологічні основи різних видів навчання. Типи мислення та умови їх формування в процесі навчання. Психологічний аналіз уроку.

Тема 5. Психологія учіння

Учіння як діяльність. Уявлення про мотивацію учіння. Специфіка навчальної мотивації та особливості її формування. Засвоєння навчального процесу – центральна ланка учбової діяльності учнів. Особливості оволодіння учнями учбовою діяльністю.

Тема 6. Навченість як результат навчання

Поняття «навченість». Вікові особливості навчальності та їх діагностика. Неуспішність, її причини та запобігання. Способи психодіагностики й корекції неуспішності навчання. Психологічні основи самостійного навчання. Основні напрями педагогічного забезпечування розвитку самоосвіти.

Тема 7. Психологія виховання особистості

Предмет і завдання психології виховання. Психологічні механізми та етапи формування властивостей особистості учня. Провідні фактори виховання. Показники та критерії вихованості.

Тема 8. Психологічні питання виховання характеру

Характер як проблема педагогічної психології. Психологічні аспекти виховання довільності людини. Принципи організації й підтримування дисципліни у виховному процесі. Психологічний підхід до формування

самостійності дитини. Психолого-педагогічні умови розвитку незалежності як якості особистості вихованця. Психологічні питання виховання волі дитини. Психологічні основи самовиховання.

Тема 9. Психологія сімейного виховання

Соціально-психологічні особливості сімейного виховного впливу. Вплив факторів сімейного виховання на формування психологічної позиції дитини. Порушення сімейного виховання. Правила ефективного сімейного виховання дітей.

Тема 10. Психологічні аспекти виховання дітей з асоціальною поведінкою

Психологічна характеристика та чинники асоціальної поведінки школярів. Вчинок як вираження моральності. Психологічні основи формування моральної свідомості та поведінки особистості в сучасних умовах.

Тема 11. Психологія педагогічної діяльності

Педагогічна діяльність: форми, характеристики, зміст, функції, стилі. Мотивація педагогічної діяльності. Місце і роль контролю і оцінки знань в системі навчального процесу. Психологічний аналіз діяльності педагога на уроці.

Тема 12. Психологічна характеристика вчителя

Психологічна характеристика учителя як особистості. Педагогічні вміння. Педагогічні здібності вчителя, їх класифікація. Педагогічний такт і авторитет вчителя. Шляхи формування педагогічної майстерності й підвищення рівня професіоналізму вчителя.

Тема 13. Психологія педагогічного співробітництва і спілкування в освітньому процесі

Педагогічне спілкування як форма взаємодії суб'єктів освітнього процесу. «Бар'єри» в педагогічній взаємодії. Специфіка психологічної культури вчителя.

Зміст робочої програми з навчальної дисципліни

«Вікова психологія»

Тема 1. Вікова психологія як наука

Предмет та структура вікової психології. Загальна характеристика віку. Методи вікової психології. Виникнення і розвиток вікової психології. Становлення психологічної думки стосовно проблем психічного розвитку за часів Античності, Середньовіччя, Відродження, Нового та Новітнього часу.

Тема 2. Основні напрямки зарубіжної вікової психології

Психоаналіз про закономірності психічного розвитку. Епігенетична концепція Е. Еріксона. Стадії життєвого циклу за Е. Еріксоном. Поняття особистісної ідентичності. Біхевіоризм про особливості розвитку дитини.

Когнітивна модель Ж. Піаже (генетична психологія). Стадії когнітивного розвитку за Ж. Піаже. Гуманістична психологія про закономірності особистісного розвитку. Компоненти особистості за З. Фрейдом. Стадії розвитку особистості за З. Фрейдом.

Тема 3. Характеристика основних напрямків вітчизняної вікової психології

Культурно-історична концепція Л.С. Виготського. Психологія відносин про закономірності дитячого розвитку. Діяльнісний підхід до аналізу психіки дитини.

Тема 4. Характеристика розвитку психіки в онтогенезі

Поняття розвитку. Закономірності психічного розвитку. Фактори та рушійні сили психічного розвитку. Роль біологічних факторів психічного розвитку. Значення соціальних факторів психічного розвитку. Критерії характеристики вікових етапів.

Тема 5. Періодизація психічного розвитку

Проблема здійснення вікової періодизації психічного розвитку. Епоха, період, фаза – одиниці онтогенезу. Критерії вікової періодизації психічного розвитку. Три групи періодизацій за Л. С. Виготським. Періодизації психічного розвитку.

Тема 6. Пренатальний розвиток та народження

Характеристика періодів пренатального розвитку. Гермінальна, ембріональна та фетальна фази пренатального розвитку. Психологічні особливості розвитку плода. Вплив особливостей пренатального розвитку дитини на її психіку. Психологічні фактори, що впливають на зародження психіки дитини у пренатальному періоді. Види тератогенів. Вплив процесу народження на психіку дитини. Етапи народження за С. Грофом.

Тема 7. Особливості психічного розвитку новонародженого та немовляти

Соціальна ситуація розвитку в немовлячому віці. Рухова активність дитини немовлячого віку. Маніпулювання предметами. Розвиток психічних процесів і мовлення немовля. Розвиток відчуттів та сприймання у дітей немовлячого віку. Особливості розвитку пам'яті немовлят. Специфіка уяви дітей з народження до 1 року життя. Характеристика розвитку мислення дітей немовлячого віку. Становлення уваги немовлят. Початок розвитку мовлення дітей немовлячого віку. Передумови особистісного розвитку в немовлячому віці. Розвиток спілкування в немовлячому віці.

Тема 8. Психологічні особливості розвитку дитини в ранньому віці

Соціальна ситуація розвитку в ранньому віці. Виникнення предметної та ігрової діяльності у дитини раннього віку. Розвиток психічних процесів в ранньому дитинстві. Розвиток відчуттів та сприймання дітей раннього віку.

Особливості розвитку пам'яті у ранньому віці. Специфіка уяви дітей у віці з 1 до 3 років. Характеристика розвитку мислення дітей раннього віку. Становлення уваги в ранньому віці. Розвиток мовлення дітей раннього віку. Розвиток особистості у віці від 1 року до 3-х років. Криза трирічного віку. Комунікативний та поведінковий розвиток в ранньому дитинстві.

Тема 9. Психічний розвиток дитини в дошкільному віці

Соціальна ситуація розвитку в дошкільному віці. Предметна діяльність і гра в дошкільному віці. Розвиток психічних процесів дошкільника. Розвиток мовлення дитини дошкільного віку. Розвиток особистості дошкільника. Комунікативний та поведінковий розвиток в дошкільному віці. Характеристика компонентів готовності дитини до школи. Методи діагностики готовності дитини до школи.

Тема 10. Психічний розвиток дитини молодшого шкільного віку

Соціальна ситуація розвитку в молодшому шкільному віці. Навчальна і трудова діяльність молодшого школяра. Розвиток психічних процесів дитини молодшого шкільного віку. Розвиток відчуттів та сприймання дітей молодшого шкільного віку. Особливості розвитку пам'яті молодших школярів. Специфіка уяви дітей молодших школярів. Характеристика розвитку мислення дітей молодшого шкільного віку. Становлення уваги молодших школярів. Розвиток мовлення дітей молодшого шкільного віку. Особистісний розвиток молодшого школяра. Комунікативний та поведінковий розвиток в молодшому шкільному віці.

Тема 11. Психологія підлітка

Соціальна ситуація розвитку підлітка. Характеристика діяльності дитини підліткового віку. Розвиток психічних процесів підлітка. Розвиток відчуттів та сприймання дітей підліткового віку. Особливості розвитку пам'яті підлітків. Характеристика розвитку мислення та уяви дітей середнього шкільного віку. Становлення уваги підлітків. Розвиток мовлення дітей підліткового віку. Причини «кризи 13 років». Особистісний розвиток в підлітковому віці. Комунікативний та поведінковий розвиток підлітка.

Тема 12. Психологія ранньої юності

Соціальна ситуація розвитку в ранньому юнацькому віці. Характеристика діяльності старших школярів. Удосконалення психічних процесів в ранній юності. Розвиток відчуттів та сприймання осіб старшого шкільного віку. Особливості розвитку пам'яті старшокласників. Характеристика розвитку мислення та уяви у ранній юності. Становлення уваги старшокласників. Розвиток мовлення у ранній юності. Формування особистості в старшому шкільному віці. Комунікативний та поведінковий розвиток в ранній юності.

Тема 13. Психологічні особливості раннього дорослого віку

Поняття дорослості. Періодизація розвитку дорослої людини. Соціальна ситуація розвитку та психологічні особливості в період юності (від 17 до 20-23 років). Соціальна ситуація і особливості психічного розвитку в молодості – першій фазі ранньої дорослості (від 20-23 до 28-30 років). Психологічні особливості ранньої дорослості. Особливості другої фази ранньої дорослості (30-40 років).

Тема 14. Психологія середньої дорослості (зрілого віку)

Загальна характеристика зрілого віку. Особливості соціально зрілої особистості. Соціальний, особистісний та психічний розвиток в зрілому віці (від 30 років до 50 років). Основні чинники психічного розвитку в зрілому віці. Зміни в психології людини в період середньої дорослості (від 40 до 60 років). Криза середини життя.

Тема 15. Психологічні особливості людей похилого віку

Зміни в психічному житті людини в період пізньої зрілості (з 60 років). Психічні зміни у похилому віці. Криза виходу на пенсію. Загальна характеристика старості. Критерії старіння за Б. Стрехлером. Психологічні проблеми старості. Ставлення до смерті.

Зміст робочої програми з навчальної дисципліни «Психодіагностика»

Тема 1. Вступ до психодіагностики

Поняття психодіагностики. Сфери психодіагностики. Види психодіагностичної діяльності. Історичні етапи становлення психодіагностики. Етичні норми психодіагностики.

Тема 2. Класифікація психодіагностичних методів

Основні підходи у психодіагностиці. Типи психодіагностичних методів і методик. Поняття тесту. Класифікація тестів.

Тема 3. Психометричні основи психодіагностики

Поняття «психометрика». Стандартизація тестів. Психометричні вимоги до тестів. Види валідності. Достовірність та надійність тестів. Надійність та мотиваційні викривлення.

Тема 4. Стандартизовані самозвіти

Типи стандартизованих самозвітів. Фактори, від яких залежить достовірність самозвіту.

Тема 5. Проективні методики

Теоретичні джерела проективного методу. Загальна характеристика проективних методик. Класифікація проективних методик. Проблеми реалізації проективного підходу. Характеристика найбільш популярних проективних

методик.

Тема 6. Теоретичні основи організації і проведення психодіагностичного обстеження. Етапи психодіагностичного процесу

Правила психодіагностичного обстеження. Характеристики психодіагностичного процесу. Етапи психодіагностичного процесу. Модель лінзи та модель постановки гіпотез. Вимоги до психодіагностичного висновку. Етичні проблеми, пов'язані з особистісними та професійним якостям індивідів, які виготовляють та застосовують діагностичні методики.

Тема 7. Особливості застосування психодіагностичного інструментарію в різних сферах соціальної практики. Вікові аспекти психодіагностики

Області соціальної практики, що вимагають застосування психодіагностики.. Тенденції використання психодіагностики в сфері освіти. Психодіагностичне забезпечення навчально-виховного процесу. Використання психологічної інформації в діяльності органів внутрішніх справ. Діагностика в дошкільному віці. Діагностика в молодшому, середньому і старшому шкільному віці.

Тема 8. Особливості проведення наукового експериментального психологічного дослідження

Поняття експериментальної психології. Ознаки експериментального психологічного дослідження. Експериментальні змінні. Правила психолого-педагогічного експерименту. Основні елементи наукового доказу. Статистичний аналіз експериментальних даних. Практичне значення експериментальної педагогічної психології.

Тема 9. Діагностика інтелекту та здібностей

Загальне поняття про інтелект. Підходи до визначення інтелекту. Структура та види інтелекту. Діагностика інтелекту і розумового розвитку. Психометричний інтелект. Види тестів інтелекту. Комплексні тести інтелекту. Невербальні тести інтелекту. Тести дії. Поняття креативності. Діагностика креативності. Поняття здібностей. Діагностика здібностей.

Тема 10. Діагностика пізнавальних процесів

Діагностика пам'яті. Методики вивчення уваги. Оцінка логічного мислення.

Тема 11. Типологічна діагностика та діагностика рис особистості

Типологічний підхід до вивчення особистості. Діагностика рис особистості. Діагностика темпераменту.

Тема 12. Діагностика мотиваційної сфери особистості

Мотив і мотивація. Особистісні опитувальники вимірювання мотивів. Проективні методики дослідження мотивації.

Тема 13. Діагностика емоційно-вольової сфери особистості

Емоційна сфера особистості. Діагностика емоційної сфери. Воля.

Діагностика вольової сфери особистості.

Тема 14. Діагностика індивідуальної свідомості та самосвідомості

Поняття та діагностика індивідуальної свідомості. Поняття та діагностика самосвідомості. Діагностика локусу контролю. Діагностика самовідношення.

Тема 15. Психолого-педагогічна та соціально-психологічна діагностика

Основи професійної психодіагностики. Профорієнтація. Психодіагностика сімейних стосунків. Методика психодіагностики міжособистісних відносин та рівень розвитку колективу. Соціометрія. Діагностика комунікативних умінь особистості.

РОЗДІЛ II

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ДО ФАХОВОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Ви – практичний психолог, який планує виконання діагностичної роботи. Відповідно до яких вимог Ви будете обирати психодіагностичні методики? Розкрийте вимоги та наведіть приклади.

2. Ви – практичний психолог загальноосвітнього навчального закладу, який починає процедуру діагностування. Поясніть, яких правил Ви будете дотримуватися при використанні діагностичних методик, наведіть конкретні приклади.

3. Ви – практичний психолог загальноосвітньої школи, який щойно провів діагностику здатності до вольової саморегуляції учнів 7-Б класу. Складіть уявний протокол групової психодіагностики із дотриманням вимог до структури та змісту такого документу.

4. Ви – практичний психолог загальноосвітньої школи, який щойно провів діагностику рівня відповідальності учня 7-Б класу. Складіть уявний протокол індивідуальної психодіагностики із дотриманням вимог до структури та змісту такого документу.

5. В процесі конкретизації творчого задуму художник уявляє образ майбутньої картини, пропорції зображених об'єктів та найбільш виразні кольори. Який вид мислення він при цьому застосовує?

Петрик, прийшовши зі школи додому, відразу ж вирішив вивчити вірш. Проте, щоб він не робив, він не міг запам'ятати останню строфу. Після невеликого відпочинку хлопчик швидко вивчив останній уривок і продекламував увесь вірш виразно і без помилок. Визначте, до якої групи ефектів пам'яті належить це явище. Обґрунтуйте свій вибір.

6. В якій з наведених відповідей дається найбільш правильна характеристика методу психологічного експерименту? Обґрунтуйте свій вибір:

А. Експериментатор втручається в природний перебіг подій, але не має можливості викликати досліджувані явища

В. Експериментатор втручається в природний перебіг подій і викликає за бажанням досліджувані явища

С. Експериментатор не втручається в природний перебіг подій, але відповідні дані отримує за допомогою застосованої апаратури

8. Людина, яка спеціалізується на ремонтах квартир, в гостях буде в першу чергу помічати всі тонкощі зробленого ремонту, та, якщо робота була зроблена не зовсім якісно, то помітить це, хоча іншим людям буде здаватися, що все нормально. Якої властивості сприймання стосується наведений приклад? Обґрунтуйте свій вибір.

РОЗДІЛ III

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Фахове випробування є формою контролю навчальних досягнень абітурієнта, глибини засвоєння ним програмного матеріалу, логіки та взаємозв'язків між окремими дисциплінами та їхніми розділами, здатності творчо використовувати набуті знання та уміння, сформованості власного ставлення, світоглядної позиції щодо проблем загальної, педагогічної, вікової психології та психодіагностики.

Загальна оцінка відповіді на екзамені кожного абітурієнта є комплексною, яка враховує всі аспекти його відповіді: теоретичні знання, уміння застосовувати їх у розкритті психодіагностичної роботи з наведенням практичних прикладів.

Під час оцінювання успішності абітурієнта на фаховому випробуванні з означеного курсу мають бути враховані наступні критерії:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення матеріалу;
- культура мовлення;
- впевненість, емоційність та аргументованість відповіді;
- використання під час відповіді додаткової інформації;
- уміння аргументувати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати, навчальну інформацію, робити висновки.

Для визначення ступеня оволодіння абітурієнтом навчального матеріалу використовуються наступні рівні досягнень абітурієнтів за двохсотбальною шкалою оцінювання.

А (високий рівень) – абітурієнт дає повну відповідь на питання білету; вільно володіє навчальним матеріалом; демонструє глибокі знання з різних розділів програми; логічно та послідовно викладає навчальний матеріал; демонструючи знання отримані як з основної, так і з додаткової літератури; уміє аргументувати свою думку; висловлює власне ставлення до проблем психології; демонструє свою світоглядну позицію; проявляє творчий підхід під час виконання практичного завдання. Відповідь абітурієнта на питання практичного змісту характеризується правильністю, обґрунтованістю, творчим підходом до його розв'язання.

В (достатній рівень) – абітурієнт дає повну відповідь на питання білету; володіє значним обсягом навчального матеріалу, що свідчить про оволодіння ним основною та частково додатковою літературою з курсу; викладає свої думки логічно та послідовно, проте допускає окремі несуттєві неточності; демонструє здатність до аналізу та узагальнення; вміє робити висновки проте має певні труднощі з їх аргументуванням, а тому уникає висловлювання власної позиції;

практичні завдання виконує переважно на продуктивно-репродуктивному рівні, демонструючи сформованість практичних умінь та навичок. Відповідь абітурієнта на питання практичного змісту є правильною, однак допускає окремі несуттєві неточності, виконує завдання переважно на продуктивно-репродуктивному рівні, демонструючи сформованість практичних умінь та навичок.

С (достатній рівень) – абітурієнт дає фрагментарну відповідь на питання білету; володіє певним обсягом навчального матеріалу на репродуктивному рівні, що свідчить про оволодіння ним переважно основною літературою з курсу; викладає свої думки логічно та послідовно, проте допускає окремі суттєві помилки та неточності; демонструє часткові уміння аналізу навчального матеріалу, немає достатніх умінь для самостійного узагальнення; має труднощі щодо формулювання висновків та їх аргументування; практичні завдання виконує на основі використання стандартних схем та шаблонів.

Д (задовільний рівень) – абітурієнт володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні, демонструючи знання отримані лише з основної літератури, допускає суттєві помилки, викладає матеріал непослідовно, демонструє часткові уміння аналізу навчального матеріалу, але має значні труднощі з його узагальненням та формулюванням висновків, не вміє їх аргументувати, не виявляє самостійності думки, власної позиції. Практичні завдання виконує репродуктивно, допускає суттєві помилки та неточності, має труднощі з визначенням мети завдань, не може обґрунтувати свою відповідь.

Е (задовільний рівень) – абітурієнт володіє навчальним матеріалом частково, допускає суттєві помилки, викладає матеріал непослідовно та нелогічно, не володіє навичками аналізу навчального матеріалу, не вміє його узагальнювати, робити висновків та аргументувати їх. Не висловлює власної думки. Практичне завдання виконує неточно, не вміє самостійно визначати мету завдань, має труднощі щодо використання засвоєних знань на практиці.

Ф (низький рівень) – абітурієнт не володіє навчальним матеріалом, відмовляється від відповіді або відповідає не за змістом питань. Практичні уміння та навички не сформовані, практичне завдання не виконує або виконує неправильно.

Прохідний бал за іспит дорівнює 120 балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати абітурієнт за кожним запитанням дисципліни складає:

- 1 запитання – 35 балів
- 2 запитання – 25 балів
- 3 запитання – 40 балів

національна шкала	«5» відмінно	«4» добре		«3» задовільно		«2» незадовільно
шкала академії	180–200	160–179	141–159	121–140	111–120	100–110
шкала ЄКТС	A	B	C	D	E	F

Якщо абітурієнт під час вступного випробування набрав від 100-119 балів, то дана кількість балів вважається не достатньою для допуску в участі у конкурсному відборі до Хортицької національної академії.

Оцінювання рівня знань абітурієнтів проводиться кожним із членів предметної комісії окремо, відповідно до критеріїв оцінювання. Загальний бал оцінювання рівня знань абітурієнтів виводиться за результатами обговорення членами комісії.

РОЗДІЛ V

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

«Загальна психологія»

Основна

1. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс : навч. посіб. Київ, 2016. 388 с.
2. Загальна психологія : хрестоматія. / Упоряд.: О. П. Хохліна, І. В. Кущенко, М. О. Гребенюк; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2014. Ч. 1. 295 с.
3. Колобич О. П. Загальна психологія: навчально-методичний посібник. Львів, 2018. 172 с.
4. Москалець В. П. Загальна психологія : підручник. Київ, 2020. 564 с.
5. Павелків Р. В. Загальна психологія : підручник. Київ, 2012. 576 с.
6. Савчин М. В. Загальна психологія: навч. посіб. Київ, 2011. 464 с.
7. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Загальна психологія : навчальний посібник. Київ, 2012. 296 с.
8. Столяренко О. Б. Зарубіжні теорії особистості : навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2015. 123 с.
9. Столяренко О. Б. Психологія: практикум : навч. посіб. Кам'янець-Поділ. нац. ун-т ім. Івана Огієнка. Кам'янець-Подільський, 2015. 223 с.

Додаткова

1. Белоножко А. В. Практикум по общей психологии : учеб.-метод. пособие; Одес. нац. ун-т им. И. И. Мечникова. Одесса, 2014. 121 с.
2. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. Загальна психологія: практикум : навч. посібн. Київ, 2005. 280 с.
3. Герасімова Н. Є. Загальна психологія : практикум; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького. Черкаси, 2012. 206 с.
4. Дрозденко К. С. Загальна психологія. Практикум : навч. посіб.; Глухів. нац. пед. ун-т ім. Олександра Довженка. Черкаси, 2012. 298 с.
5. Загальна психологія : хрестоматія : [у 3 ч.]. Ч. 2 / Упоряд. : О. П. Хохліна, І. В. Кущенко, М. О. Гребенюк; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2014. 295 с.
6. Загальна психологія : хрестоматія / упоряд.: О. П. Хохліна, І. В. Кущенко, М. О. Гребенюк; Нац. акад. внутр. справ. Київ, 2014. Ч. 3. 159 с.
7. Загальна психологія з практикумом : навч. посіб. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т природн.-геогр. освіти та екол.; уклад.

Виходцева О. А., канд. психол. наук, доц. каф. педагогіки та психології. Київ, 2012. 236 с.

8. Загальна психологія. Практичні заняття : навчальний посібник / С. Ю. Діхтяренко, Н. В. Чудаєва, Г. О. Шулдик, Л. А. Данилевич. Умань, 2013. 254 с.

9. Калюжна Є. М. Теоретико-методологічні проблеми психології : навчальний посібник. Київ, 2019. 136 с.

10. Практикум із загальної психології : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки; авт.-уклад О. Д. Кайріс. Київ, 2013. 251 с.

11. Соціометрія як метод дослідження міжособистісних стосунків : Методичні рекомендації для студентів педагогічних вузів / укладачі : Чудаєва Н. В., Шулдик Г. О. Умань, 2013. 38 с.

12. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження : навч.-метод. посіб. Київ, 2018. 206 с.

«Педагогічна психологія»

Основна

1. Сергєєнкова О., Столярчук О., Коханова Е., Пасека Е. Педагогічна психологія. Київ, 2019. 168 с.

2. Власова О.І. Педагогічна психологія : навч. посібник. Київ, 2013. 480 с.

3. Степанов О.М. Педагогічна психологія. Київ, 2011. 416 с.

Додаткова

1. Бех І.Д. Особистісно-зорієнтоване навчання: наук.-метод. посібник. Київ, 2008. 356 с.

2. Скрипченко О.В., Долинська Л.В., Огороднійчук З.В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ, 416 с.

3. Заброцький М.М. Вікова психологія. Київ, 2013. 278 с.

4. Зверєва І.Д., Коваль Л.Г., Фролов П.П. Діагностика моральної вихованості школярів. Київ, 1995. 159 с.

5. Лисянська Т.М. Педагогічна психологія : навчальний посібник. Київ, 2002. 212 с.

«Вікова психологія»

Основна

1. Александров Ю. В. Психологія розвитку : навчальний посібник. Харків, 2015. 336 с.

2. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / О. В. Скрипченко [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. 4-те вид., випр. й доп. Київ, 2014. 400 с.
3. Дуткевич Т. В. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ, 2012. 424 с.
4. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-ге вид.: навч. посіб. Київ, 2010. 128 с.
5. Павелків Р. В. Вікова психологія: підручник. Київ, 2011. 469 с.
6. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія: навч. посіб. Київ, 2012. 376 с.
7. Токарева Н. М., Шамне А. В. Вікова та педагогічна психологія: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, 2017. 548 с.
8. Чумак В. В. Вікова психологія : навч. посіб. Бердянськ, 2015. 196 с.

Додаткова

1. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Просвіта, 2001. 416 с.
2. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.; Глухів. нац. пед. ун-т ім. О. Довженка. Вид. 3-тє, випр. Суми, 2010. 352 с.
3. Терлецька Л. Шкільна психодіагностика. Київ, 2003. 120 с.

«Психодіагностика»

Основна

1. Бушуєва Т. В. Психодіагностика: підруч. для студентів ВНЗ. Київ; Ніжин, 2016. 503 с.
2. Губенко О. В. Психологічна діагностика й активізація у старшокласників й молоді творчих науково-технічних здібностей : науково-методичний посібник. Київ, 2016. 228 с.
3. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби : метод. рек. / авт.-упор.: В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко, І. І. Ткачук ; за заг. ред. В. Г. Панка. Київ, 2018. 106 с.
4. Моначин І. Л. Зошит-практикум з курсу «Практикум з загальної психології» для студентів спеціальності «Психологія». Тернопіль, 2015. 100 с.
5. Неурова А. Б., Каніпус О. С., Грицевич Т. Л. Діагностика індивідуально-психологічних властивостей особистості : навчально-методичний посібник. Львів, 2016. 181 с.
6. Періг І. М. Психодіагностика. Методичний посібник для лабораторних робіт студентів денної та заочної форм навчання спеціальності «Психологія», «Практична психологія». Ч. II. Тернопіль, 2018. 94 с.

7. Практикум з психології: психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник Періг І. М. Тернопіль, 2017. 116 с.

8. Чала Ю. М., Шахрайчук А. М. Психодіагностика: навчальний посібник. Харків, 2018. 246 с.

Додаткова

1. Галузяк В. М., Холковська І. Л. Діагностичний інструментарій класного керівника. Вінниця, 2013. 304 с.

2. Галян І. М. Психодіагностика: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів; М-во освіти і науки України. 2-ге вид., стереотип. Київ, 2011. 464 с.

3. Гріньова О. М., Терещенко Л. А. Дитяча психодіагностика : навчально-методичний посібник. Вінниця, 2015. 227 с.

4. Експрес-діагностика в ДНЗ. Комплект матеріалів для практичних психологів Уклад. О. Дєдов. Хотин, 2014. 41 с. + Додатки: діагностичні матеріали. 31 с.

5. Загальна психологія з практикумом: навч. посіб. / уклад. Виходцева О. А. Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, Ін-т природн.-геогр. освіти та екол. Київ, 2012. 236 с.

6. Зливков В. Л., Лукомська С. О., Федан О. В. Психодіагностика особистості у кризових життєвих обставинах. Київ, 2016. 219 с.

7. Корольчук М. С., Осьодло В. І. Психодіагностика: навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / за заг. ред. М. С. Корольчука; М-во освіти і науки України, Київський нац. торг.-економ. ун-т, Нац. акад. оборони України. Київ, 2012. 400 с.

8. Маковська О. А. Психодіагностика професійної придатності : навч.-метод. посіб. Глухів, 2015. 70 с.

9. Москальова А. С., Москальов М. В. Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: навч. посіб. Київ, 2014. 360 с.

10. Нікітчук У. І. Психологічне тестування: навчально-методичний посібник. Острог, 2015. 120 с.

11. Практикум із загальної психології: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, Ін-т психології та соц. педагогіки; авт.-уклад О. Д. Кайріс. Київ, 2013. 251 с.

12. Психодіагностика. Психологічний практикум : навч. посіб. / Баклицька О. П., Баклицький І. О., Сірко Р. І., Слободяник В. І. Львів, 2015. 464 с.